



علوی

فصل دهم: نگاهی به فضا

پس از خوب ترکیب می‌توان ستارهها را در آسمان مشاهده کرد. از هزاران سال پیش، انسان توجهی به آسمان نسبت، ماد خورشید جلب شده و حدود هزار سال پیش، هزاران با شکوفایی علم در اسلام، علم تجوم نیز مورد توجه قرار گرفت. علم تجوم علم مشاهده آسمان و اجرام آسمانی

عوامل پیشرفت تجوم

- (۱) ساخت رصدخانه
- (۲) جدول تقویم
- (۳) تلسکوپ
- (۴) اسکریبل

اسکریبل، وسیله‌ای برای تحسین زایدی از نتایج ستارگان با ستاره‌ای ابراز آسمان



ابن‌النّجاشی، جرم‌هایی که در آسمان قرار دارد نظیر سیاره، سماوه، قمر، ... ساخت رصدخانه در آن هفتم هجری قمری کیمچه‌صیر الدین طوسی رصدخانه مراغه را تأسیس کرد.

ابن‌النّجاشی موجب:

(۱) ایجاد محیطی علمی برای ستاره‌شناسان

(۲) گسترش ساخت رصدخانه‌های دیگر در جهان

ساخت تلسکوپ: حدود ۴۰۰ سال پیش گلایه تلسکوپ را ساخت که موجب:

(۱) رصد آسمان

(۲) ایجاد پایگاه جدید برای کشتافت آسمان

(۳) ساخت ابراهاهی تقویم پیشرفت‌تر

(۴) مجامعت، مطالعات خود را به صورت علمی و منسجم از ملتهبہ شمسی به سمت کوهکشان گسترش دادند.

دوران کوهکشانی از آن هجدهم میلادی تا کنون را دوران کوهکشانی گویند، زیرا داشتن دنیان با استفاده از تجهیزات مدرن و جدید در حال کشف نکنائدهای جهان می‌باشد.

کهکشان

مجموعه‌ای عظیم از ستارگان، کازهای، کرد و غیار و فضای بین ستاره‌ای که تحت تأثیر نیروی جاذبه گرانشی متقابل در کنار هم جمع شده‌اند.

برخی کوهکشان‌ها با چشم غیر مسلح قابل رویت هستند.

منظومه شمسی بهشی از کوهکشان راه شیری است.

کوهکشان راه شیری یکی از جمله‌های سیاره است و این جمله‌ای «سیاره، سازنده‌ی کرهان (جهان هست)» می‌باشد.

انواع کهکشان

(۱) مانندی

(۲) بیضی

(۳) منتظم

(۴) میلیاردی

انواع کهکشان

(۴) مارپیچی

(۳) پوتسی

(۲) تلسکوپی

(۱) میله‌ای

۱۱۷

علوی

ستارگان

خورشید اولین ستاره تزدیک به زمین و قطبون دومین ستاره تزدیک به زمین است.
خورشید متبع تور و گرما برای ماسی نیلند.

ستاره‌ها در حال تغییر هستند، زمان تولد و مرگ نیز دارند.

فاضله خورشید تا زمین یکصد و پنجاه میلیون کیلومتر است که یک واحد نجومی نامیده می‌شود:

برای بیان فواصل دور، از واحد سال نجومی استفاده می‌کنند. به فاصله‌ای که تور در مدت زمان یک سال می‌کند، یک سال نوری گویند.

نور خورشیدی که به ماسی رسید، ۸ دقیقه و ۲۳ ثانیه قبل از خورشید جدا شده است.

خورشید

کره عظیمی از گازهای طاغ است ۶۷۳ هیدروژن، ۲۲۵ هليوم، ۲۲ علفت، دی-

چند وحدت برای میارهای متناسبه شمی و وزن دارد و متغیر است.

در خورشید مدام هیدروژن به هليوم تبدیل می‌شود. این تبدیل همراه با توالد فروزی و کاهش جرم در خورشید همراه است.



به واکنش‌هایی که در آن عنصر تغییر پیدا کنند و افزایی تولید شود، واکنش عنته‌ای گویند.

کاهش جرم در خورشید تا زمانی که هیدروژن تمام شود، ادامه می‌پذیرد در این هنگام خورشید میرد و کره زمین میرد می‌شود.

صورت‌های فلکی

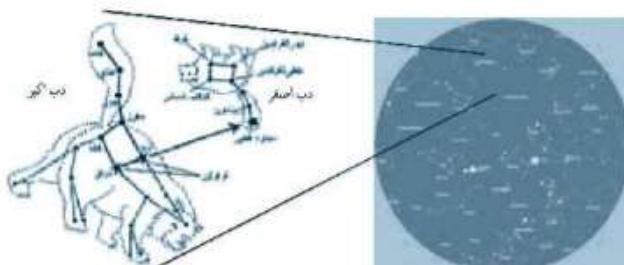
موقوعیت ستارگان در انسان به گونه‌ای است که می‌توان آن‌ها را به شیوه و حیوانات تشبیه کنیم و به آن‌ها صفات فلکی گویند.

صورت فلکی دب اکور (خرس بزرگ) و دب اسخاف (خرس کوچک)، میزان (ترابز) از معروف‌ترین‌ها می‌باشند.

از صورت‌های فلکی به عنوان: (۱) تقویان؛ (۲) چهت‌لیان در شب، استفاده می‌شود.

هوامی عالند: (۱) لودگی نوری، (۲) لودگی هوا، (۳) وجود ابر در انسان، ملح رصد انسان می‌شوند.

لودگی نوری در شهرهای بزرگ امروزه، به دلیل فرآوری لاستیک‌های یوکوتانی در انسان، انسان روزیست ستارگان در شب به خوبی وجود ندارد این پدیده را لودگی نوری می‌نامند.



دب اکبر معروف‌ترین صورت فلکی می‌باشد که از ۷ ستاره تشکیل شده است.

ستاره قطبی، ستاره‌ای است که همواره جهت شمال را نشان داده و دم دب اسخاف می‌پلشد.

اگر ستاره ۶ و ۷ را به هم متصل کنیم، ۵ پرایر فاصله بین آن دو استثنای دهیم، به ستاره قطبی می‌رسیم.

۱۱۸



علوی

فصل دهم: نگاهی به فضا

دب اکبر سروپترين حورت فلکي می باشد که از ۷ ستاره تشکيل شده است.
ستاره قطبی، ستارهای نبت که همواره جهت شمال را نشان داده و دم دب اینقدر می باشد.
اگر ستاره ۶ و ۷ را به هم متصل کنیم، ۵ برابر قابله بین آن تو امتداد دهیم، بد ستاره قطبی می رسیم.

۱۱۸



علوی

فصل دهم: زگاهی به فضا

جهت بابی با استفاده از ستارگان، تنها در شب نیست، در روز هم با استفاده از خورشید می توان جهت بابی را لجام داد.

جهت قبله در ایران همواره به سمت جنوب غربی است. اگر زاویهhydrat از قبله و جهت جنوب خاوریابی را در محل سکونت خود پذانیم، به راحتی می توانیم جهت قبله را بین کنیم. زاویهhydrat از قبله در تهران ۵/۳۸ می باشد.

منظومه شمسی

منظومه شمسی شامل

- (۱) هشت سیاره
- (۲) حدود دویست قمر طبیعی
- (۳) چند خردۀ صیاره
- (۴) میلیون‌ها سیارک و اجرام سنگی دیگر می باشد که همگی آن‌ها به دور خورشید می چرخند و حجم زیادی از فضا را اشغال کرده‌اند.

منظومه شمسی

پیشتر، ستاره‌شناسان بر لین باورند که منظومه شمسی در انتداهک، ابر عظیم و چرخن به نام مسحای خوشیدی بوده است. این ابر عظیم و چرخان تحت تأثیر نیروی گرانش می چرخند و میلیارد ها سال بعد به شکل منظومه شمسی ایجاد می شوند.



سیارات

ویژگی سیارات

- (۱) جرم انسانی که از خود نور ندارد
- (۲) در مداری مشخص به دور خورشید می چرخد

(۳) دارای جرم کافی برای بیجاذب شکل گروی می باشد و اجرام اطراف خود را با نیروی گرانش جذب کند.

دسته‌بندی سیارات: سیارات را بطور کلی به ۲ دسته تقسیم می کنند

(الف) سیارات دنیوی (سنگی)

- (۱) تیر (عطارد)
- (۲) ناهید (زهره)
- (۳) زمین (ارض)
- (۴) بهرام (مریخ)

(ب) سیارات بیرونی (گازی)

- (۱) مشتری (برجیس)
- (۲) کیوان (زحل)
- (۳) لوروس
- (۴) نهتان

۱۱۹

علوی علوم کار نهم

نکات مربوط به سیارات

- (۱) عطارد و زهره قدر ندارند. از سیارات دلوی به سمت سیارات پیروپی، تعداد قمرها افزایش پائده است.
(۲) سیارات دلوی چگالی پیشتری نسبت به سیارات پیروپی دارد.
(۳) قطره اندام سیارات پیروپی بیشتر از سیارات دلوی است.
(۴) هرچه قطر سیاره بیشتر، یک سال آن، سنت آمان بیشتر طول می‌گذارد. به طور مثال یک سال زمین، ۳۶۵ روز است ولی یک سال مشتری ۶۷۱/۸ سال است.
(۵) کوچکترین سیاره منظومه شمسی، عطارد و بزرگترین سیاره منظومه مشتری می‌باشد.
(۶) زهره داخل ترین سیاره است، زیرا XH_2O اسفلتر لایخ سیاره CO_2 است و انجامی خروج گرمای خورشید را از سیاره تهدید می‌نماید.

انواع حرکت‌های زمین

- (۱) **ردیفی**: چرخش زمین به دور محور خود که دور یک سیاره در گردش است.
(۲) **افقی**: چرخش زمین به دور خورشید که دور زمین یک کیلومتر بر ثانیه می‌باشد. همان چرخش زمین، پیش‌بکل می‌باشد.

قمرها

زمین انسانی که تحت تأثیر نیروی گرفش، به دور یک سیاره در گردش است.
زمین دارای یک قمر به نام ماه می‌باشد. سرعت حرکت ماه به دور زمین یک کیلومتر بر ثانیه می‌باشد. همان چرخش زمین، پیش‌بکل می‌باشد.
فاصله ماه تاکره زمین ۲۸۰۰۰ کیلومتر است.

قمرهای مصنوعی

ماهواره‌ها در مدارهای معینی به دور زمین می‌چرخدند و به آن‌ها قمرهای مصنوعی گویند. ارتفاع ماهواره‌ها بستگی به نوع کاربرد و مأموریت آن‌ها نارد.

انواع ماهواره‌ها

- (۱) مداربرانی: ارسال برنامه‌های گلوبال ناوبری و رادیویی، ارسال برنامه‌های تلفنی و مخابراتی و امواج رادیویی
(۲) ماهواره‌های هوایستانسی: کمک به پوشش پنهان هوا.
(۳) ماهواره‌های مونیتورینگ: GPS Global Positioning System
(۴) ماهواره‌های نظری: نقشه‌برداری و جاسوسی از کشورهای مختلف

سیستم موقعیت‌یاب جهانی GPS

سامانه موقعیت‌یاب جهانی (GPS) از ۲۴ ماهواره تشکیل شده که به صورت دائمی کل کره زمین را پوشش می‌دهند.
فاصله ماهواره‌ها به گوتلای ایست که ۲ ماهواره کناری، یک منطقه مشترک با یکدیگر دارند.
در هر گنجایی کره زمین که GPS روشن می‌شود، اینجا نزدیکترین ماهواره به خود را پیدا کرده و متوجه شده در دایره تحدید پوشش آن قرار گرفته است. در
لين حالت ممکن است GPS در هر کجا از این دایره اگر راهنمایی باشد پس موقعیت دقیق آن قابل فناوری نیست.
به همین دلیل دوین ماهواره نزدیک به خود را پیدا کرده و مشخص شده GPS در منطقه‌ای میان این ۲ ماهواره قرار دارد و هنوز موقعیت دقیق تنازد، پس با
سیستم موقعیت‌یابی که خود از پطا برقرار گردد است. این ماهواره به صورت شکل زیر با ۲ ماهواره قابل دریک، نقطه مشترک است و موقعیت دقیق
مشخص می‌شود.

به همین دلیل دومنین ماهواره تزدیگ به خود را پیدا کرده و مشخص شده GPS در منطقه‌ای میان لین ۲ ماهواره قرار دارد و هنوز ممکن است تا ماهواره مسیجه‌ی ماهواره تزدیگ به خود ارتباط برقرار کرده است. این ماهواره بصورت شکل زیر با ۷ ماهواره قابلی دریک نقطه مشترک است و موقعیت دقیق GPS مشخص می‌شود.



۱۲۰

علوی

فصل دهم: نگاهی به فضا

سیارک‌ها

سیارک‌ها خرد سیارهای هستند که در مدار شخصی به دور خورشید می‌چرخد.
۶۰٪ سیارک‌ها در تابعه‌ای به نام کمریند اصلی سیارک‌ها که بین مریخ و مشتری قرار دارد، تمرکز یافته‌اند.



شهاب‌سنگ (شخانه)

برخی از سیارک‌ها از منار خود خارج شده به سمت زمین آمد، از تمسیق عبور کرده و به سطح برخورد کرده که شهاب‌سنگ نامیده می‌شوند.
بیشتر شهاب‌سنگ‌ها در قیاس‌های سقوط می‌کنند، زیرا $\frac{3}{4}$ سطح زمین را آب می‌پوشاند. تعداد کمی به خشکی‌ها و تعداد کمتری به مناطق مسکونی احتساب می‌گردد.

اگر شهاب‌سنگ‌ها به ماهواردهای موجود در فضا برخورد کنند سبب مخل شدن آن‌ها و از بین رفتن تلاش و تکنولوژی بشر می‌شوند.

انواع شهاب‌سنگ

- ۱) منجمی
- ۲) اهمنی

شهاب

برخی از سیارک‌ها هنگام عبور از جو زمین سوخته و نور تولید می‌کنند که با بصورت تیره‌های درخشان در آسمان شب می‌نیم و شهاب نامیده می‌شوند.

نکته: از جمله مسکلات فضانوردان در فضای مسکلات تقدیمه‌ای، سوء هاضمه، احساس نهوع، کمبود غذاء مواد غذایی تازه، کمبود آب، می‌باشد.

۱۲۱

سوالات فصل دهم

نگاهی به فضا

الف) جملهای خالی را با کلمات مذکور کامل کنید.

۱. دانشمندی می‌باشد که در قرون رصدخانه عراقی را ناسیبی گردید.
۲. از اسطولاب برای تعیین ارتفاع و ساخت اجرام آسمانی استفاده می‌شود.
۳. از قرون تاکنون را دوران کهکشانی می‌باشد.
۴. دو میلیون سنا را زدیک به زمین می‌باشد.
۵. از کثارت هم فوار گرفتن میلاردها کهکشان تشکیل شده است.
۶. فاصله خورشید تا زمین کیلومتر است که به این فاصله گفته می‌شود.
۷. در حدود از حجم خورشید را هیدروژن تشکیل می‌دهد.
۸. منظمه شمسی پخش کوچک از می‌باشد.
۹. در قدیم با استفاده از زاویه ارتفاع سناگان را مشخص می‌کردند.
۱۰. به تبدیل به H_2 در خورشید واکنش می‌گویند.
۱۱. معروف ترین صورت فلکی است که از سنا را تشکیل نموده است.
۱۲. برای تعیین جهت شمال چهارداشی می‌توان از استفاده کرد.
۱۳. و قاقد قمر می‌باشد.
۱۴. یک سال سیاره منسوبی از یک سال زمینه می‌باشد.
۱۵. عطارد به دلیل فاقد حیات می‌باشد.
۱۶. جرخیش زمین به دور را حرکت انتقالی گویند.
۱۷. مجموعه سیارگالی که شکل ویژه‌ای دارند می‌گویند.
۱۸. در علم تجربه، برای بیان فواصل دور از واحدی به نام استفاده می‌کنند.
۱۹. جهت قیله در ایران همواره به سمعت می‌باشد.
۲۰. تنها سیاره‌ای که علاوه بر زمین در حال حاضر قابلیت حیات در آن ممکن است، می‌باشد.
۲۱. نام دیگر شهاب‌سنگ می‌باشد و بیشتر آن‌ها در سقوط می‌کنند.
۲۲. تنها قمر زمین نام دارد که در فاصله کیلومتری کره زمین فوار دارد.
۲۳. فقط سیارات خارجی از سیارات درونی می‌باشد.

علوی

فصل دهم: نگاهی به فضا

ب) درستی یا نادرستی عبارات زیر را مشخص کنید.

۱. کهکشان‌ها به قدری بزرگ هستند که با جسم غیرمیساج می‌توان دید.
۲. کالیله در ساخت رصدخانه عراقی نفس مفید اجرا کرد.



علوی

فصل دهم: نگاهی به فضا

ب) درستی یا نادرستی عبارات زیر را مشخص کنید.

۱. کلکشن‌ها به قدری بزرگ هستند که با جسم غیرمساح می‌توان دید.
۲. کالیله در ساخت رصدخاله مبالغه نقشی ملبد اجرا کرد.
۳. کهکشن مجتمعهای عظیم از گازها و گرد و غیر ایست که سهابین خورشیدی نیز نام من گردید.
۴. خورشید تنها ستاره منظمه شمسی می‌باشد که آنور و گورما را تولید می‌کند.
۵. منظمه شمسی تنها منظمه موجود در راه نسروی می‌باشد.
۶. بلونویمهن سیاره تائشاخه منظمه شمسی می‌باشد که جرمی پسار دارد.
۷. لیبون طولانی نوبن سال و عطارد کوتاه نوبن سال را دارد.
۸. کهورنید سیارکی در بین ۲ سیاره درولی قوار دارد.
۹. سیاره‌های اورالوس و ناهید دارای قمر می‌باشند.
۱۰. نا زمانی که در خورشید H_2 به He تبدیل شود نور و گرمای سیاره زمین نامن من گردد.
۱۱. سهاب‌سنگ‌ها از جنس سیارات پرتوی می‌باشند.
۱۲. دومین سیاره پرتوی نزدیک به زمین منتهی می‌باشد.
۱۳. ۲ ماهواره مجاور هم در GPS دارای یک نقطه متنوک می‌باشند.
۱۴. خورشید به تهابی جند خد پرایر سیاره‌های منظمه شمسی می‌باشد.
۱۵. قطر زهره از اورالوس پیشتر و چکانی آن کمتر است.

ج) کلمات ستون الف را به ستون ب وصل کنید.

ستون ب

- چرمی که به دور سیاره می‌گردد.
- اجرامی که اجسام کوچکتر از خود را جذب می‌کنند.
- ستاره
- آبدگی توری
- اجرامی ساخته هست پسر
- اجتماع ستارگان
- عنصر اصلی خورشید
- از قرن ۱۸ تا کنون
- عدت زمان حرکت و شعی
- عمر حاصل واکنش هسته‌ای در خورشید

ستون الف

- صورت فلکی
- مشکلات رصد ستارگان
- هایزم
- پیداگون
- دوره کوهکشانی
- سیاره
- خورشید
- قمر
- ماهواره
- ساعت

علوی علوم کار نهم

د) به سوالات زیر پاسخ کوته‌دید.

صوره‌نرین صورت فلکی چه نام دارد؟

اسطوره‌ای تدازه‌گیری زاویه ارتفاع چه اجرامی می‌پاند؟

زاویه الحرف قبله در ایران چه تدازه‌ای می‌پاند؟

واحد تدازه‌گیری در نجوم نام بیرونی.

۲ ویژگی واکنش هسته‌ای را بنویسید.

تور خورشید که به ما می‌رسد، چند دقیقه قبل از خورشید جدا شود است؟

در روز جگوله می‌توان چیزی بایی گردی؟

مناساً منظمه شمسی را نام بیرونی.

سیارات درونی چه ماهیتی دارند؟ آن‌ها را به ترتیب نام بیرونی.

گدام سیارات فاقد قمر می‌باشند؟

حرکت انتقالی زمین سبب چه بدیده‌هایی می‌شود؟

دالخ ترین سیاره منظمه شمسی چه نام دارد؟

هـ) به سوالات زیر پاسخ کامل دهید.

آیا صورت‌های فلکی غمیشه در آسمان به طور ثابت دیده می‌شوند؟ توضیح دهید.

کاهش جرم یک ستاره ناچه زمانی ادامه می‌باید؟ توضیح دهید.



علوی

فصل دهم: نگاهی به فضا

کپلکشن را تعریف کنید.

۳. ستاره‌شناسان بر این باورند که متلاطمه شمسی در اینجا چگونه بوده است.

۴. ۳. مانع رشد اسماں در شب را نام ببرید.

۵. اشکاله‌ها یعنی در گذار سقوط من گلند؟ جواب؟

۶. ۳. نمونه از فضوهای مصنوعی و کاربرد آن‌ها را نام ببرید.

۷. ۲. ویرگن بنویسید که پتوان یک جرم انسانی را سیاره نماید.

۸. ۲. دلیل بیان کنید که پلوتو چه سیاره‌ها شمرده نمی‌شود.

۹. ۱. a) GPS خلاصه چه وارهای می‌پاسد؟

b) دستگاه موقعیت‌یاب جهانی از چند ماہواره تشکیل شده است؟

c) طوفان کارکرد GPS را ترجیح دهد.

علوم کار نهم

علوی

شهاب‌سنگ و شهاب چه تفاوتی دارند؟ ۱۴بک واحد نجومی را جگوله تعیین می‌کنند؟ ۱۵ساخت رصدخاله مراغه چه تفسیراتی در فلسفی نجوم ایجاد کرد؟ ۱۶به چه علت در اورانوس و زهره امکان حیات وجود ندارد؟ ۱۷۳ عامل پیشرفت نجوم را نام ببرید. ۱۸وگش هسته‌ای که در خورشید شکل می‌گیرد، به چه صورت است؟ ۱۹

و) گزینه صحیح را انتخاب کنید.

جند نایله طول می‌گشد تا اورانوس خورشید را زمین را طی کند؟ ۲۰۱۵۰ ۱۲۸ ۲۴۸ ۳۵۰ ۴کدام رنگ واحد الایزرگیری می‌باشد؟ ۲۱مشکله ۱سال نوری ۲کمرنده بیمارکی ۳ماواتو ۴اورانوس ۵دورنمود سیاره منتهی مانند از خورشید کدام است؟ ۶نیتون ۷لوراتوس ۸مریخ ۹کامر ۱۰شہاب‌سنگ ۱۱رحل ۱۲چگالی کدام سیاره بیشتر است؟ ۱۳مشتری ۱۴کدام رنگ از اجرام زیر صادر منتهی ندارد؟ ۱۵عطارد ۱۶قمر ۱۷سیاره ۱۸

۱۲۶

علوی

فصل دهم: نگاهی به فضا

مول سال کدام سیاره بیشتر است؟ ۲۱

۱

دریخ

۲) لورانوس

۳) نیتون

۴) عطارد



- دورنمیون سیاره منتری ماتند از خورشید کدام است؟
 ۱) زحل
 ۲) سرخ
- چگالی کدام سیاره بینتر است?
 ۱) مشتری
 ۲) عطارد
- کدام رنگ از اجرام زیر مدار منسخن ندارد?
 ۱) قمر
 ۲) سیاره
- ۳) لوراوس
 ۴) نپتون
 ۵) شهاب‌منگ
 ۶) گلوبو
- ۷) نپتون
 ۸) لوراوس
 ۹) عطارد
 ۱۰) قمر

۱۲۶



علوی

فصل دهم: نگاهی به فضا

- طول سال کدام سیاره بینتر است?
 ۱) مریخ
 ۲) لوراوس
- ۳) واحد نجومی معادل چند میلیون کیلومتر است?
 ۱) ۱۰
 ۲) ۲۵
- نوده عظیمی که منظومه شمسی از آن به وجود آمده استه چه نام دارد?
 ۱) سحلی خورشیدی
 ۲) حجم گازی
- چنین کدام رنگ در منظومه شمسی به درسیان بیان نشده است?
 ۱) ذره‌شید
 ۲) قمر زمین = ستگ و میاد دیگر
- نوزدیگنثرون سیاره گازی به خورشید کدام است?
 ۱) کیوان
 ۲) مشتری
- ۳) کهبلان
 ۴) غول گازی
- ۵) شهاب = لعن، منگ، لعن و منگ
 ۶) عطارد
- ۷) لوراوس
 ۸) نپتون
 ۹) عطارد
 ۱۰) قمر

نتیجه آنلاین

۱۲۷